

koulutusvalinnat kuntoon

Tulevaisuus – paljon mahdollista. Ajatuksia tulevaisuudesta ja siitä tietämisen vaikeudesta.

VASTUUMME TULEVAISUUDESTA – tulevaisuussuuntautuneen ohjauksen pajapäivä
Mikkeli 7.5.2014
Johanna Ollila

Tulevaisuus – paljon mahdollista

- ❑ Ihmisellä, tietoisena intentionaalisenä olentona, on tarve, pyrkimys ja halu **tietää tulevaisuudesta** ja toisaalta **vaikuttaa siihen**
- ❑ *”Poliitikolla on oltava kaksi taitoa: kyky ennustaa, mitä tulevaisuudessa tapahtuu, sekä kyky myöhemmin selittää, miksi näin ei käynytäkään.”* [Winston Churchill]

Vaihtoehtoisia näkemyksiä tulevaisuudesta

- Työn tekeminen loppuu ja valistuksen projekti päättyy
- Koulutuslupaus pettää ja prekariaatti (kognitariaatti) vahvistuu
- Ihmisten kiinnostuskohdat elämässä ja sosiaalinen liima muuttuvat monimuotoisiksi (työ, perhe, raha, yksilöllinen hyvinvointi, ideologiat, uskonnot, yhteisöt,...)
- Muuttuvat yhteisöt, vertaishautomot ja alakulttuurit ovat merkittäviä työn tekemisen ja organisoitumisen tapoja
- Globaalien suuryritysten valta vahvistuu ja sulkevat sisäänsä koko ihmisen elämän
- Kuluttajakansalaisen pakkorako: Ylitarjonta tavaroita ja palveluja on pakko kuluttaa että olisi työtä – työtä on tehtävä jotta voisi kuluttaa

Kriittisiä huomioita ja ristiriitaisuuksia

- Hajautetusta koulutuspoliittisesta ohjauksesta kohti keskittyntä valtiokeskeistä ohjausta
- Rahoitus tukee nopeaa läpäisyä – tuleeko sillä laatua ja innovatiivisuutta?
- Miten koulutuksen vaikuttavuutta arvioidaan, jos ei voi tietää mikä osaaminen ja kyvyt ovat tulevaisuudessa tärkeimpiä?
- Vahvuusaloihin keskittyminen vs. työelämän nopea muutos ja työn rooli tulevaisuudessa

Aina on kaksi tarinaa
tulevaisuudesta...

MUUTOS – KAIKKI MUUTTUU

PYSYVYYS – MIKÄÄN EI MUUTU

Tulkintavaihtoehtoja

1. Kaikki muuttuu

- Maailma, työ ja koulutus murroksessa
- Muutosnopeus kasvaa
- Kriisipuhe ja –ajattelu

2. Mikään ei muutu

- Oppivelvollisuus, yleissivistys
- PISA- ja muut mittaukset, k-koulutettujen osuus 40%

3. Mitään ei muuteta

- OPS, tuntijako, osaamistavoitteet
- Erimielisyydet, eturistiriidat

Mitä tarvitaan?

”Uskon, että massakoulutuksen aika on tältä osin ohi. Koulutuksen tarjoajat ammatillisesta koulutuksesta korkeakoulutukseen tulevat profiloitumaan entistä voimakkaammin (alueen) elinkeinoelämän mukaan – jos alueella ei ole bioteollisuutta, niin ei siellä ole osaamistakaan. Elinkeinoelämää palveleva otehan on periaatteen tasolla jo nyt, mutta se tulee syvenemään. Käytännössä tämä tarkoittaa, että koulujen ja yritysten väliin pitää saada ”elävä yhteys”. Asioita ei voida suunnitella enää keskusjohtoisesti vuosikymmenen päähän ja tekemätöntä työtä tai toteutumaton teknologiaa on hieman vaikea opettaa.”

(Osaaminen tuotantotyössä 2020 –raportti. Asiantuntijapanelistin kommentti)

”Uutta putkeen?”

Tulevaisuusväitteitä: Vuonna 2030

VÄITE: Vuonna 2030...	Todennäköistä	Toivottavaa
1. Oppivelvollisuuden kesto on 12 vuotta		
2. Opiskelijat suunnittelevat itsenäisesti tai maksullisen ohjaajan avulla tulevaisuuttaan		
3. Korkeakouluopinnoista tulee maksullisia		
4. Korkeakouluissa ei opiskella suomen kielellä		

Tulevaisuusväitteitä: Vuonna 2030

VÄITE: vuonna 2030	Todennäköistä	Toivottavaa
5. Yritykset optioivat ja sponsoroivat valitsemiaan oppilaita suoraan oppilaitoksista tulevaisuuden työntekijöikseen		
6. Henkilökohtainen yritysvalmennus on keskeinen osa korkeakoulutusta		
7. Tieto-osaamisen rinnalla tarvitaan taito-osaamista (esim. palomies-surffiopettaja-insinööri ammatteina)		
8. Koulutuksen inflaatio on lisännyt koulutuksen kysyntää (mm. vara-ammattit)		

Koulutusta, osaamista ja työtä?

- Työnteon historia on yhtä murrosta: osaksi ongelmat ovat ajassa ja paikassa, mutta tyhjiöt harvinaisia
- Kouluttamattomien työmarkkinat kutistuvat – tutkinto yleisenä kelpoisuusvaatimuksena
- Koulutusta vai osaamista vastaavaa työtä?
- tutkinto osaamisen mittana?
- Motivoiva koulutus, pinnistely asioiden saavuttamiseksi
- Ammattilaiseksi kasvaminen kestää puolesta kahteen vuotta myös tuotantotyössä
- Mustat joutsenet: Ukraina ja (energia)omavaraisuus
-> tapa ajatella toisin

Maailma muuttuu, miten siitä selvittäään?

- Muutoksia on vaikeampi ennakoida kuin ennen, niin yhteiskunnan ja yritysten kuin yksilöidenkin
- Käsitys jatkuvasta muutoksesta ja kasvusta luovat ymmärrystä, jonka mukaan muuttumiskyky on välttämätöntä -> kilpailu, jossa pärjäävät vain parhaat
- Yhteiskunnan (opetus, nuorisotakuu jne.) tavoitteena on löytää kaikille nuorille sopiva paikka
- Auttamisen riskit: kenen tavoitteita edistetään?
- Voiko nuori pudota oman elämänsä ohjaajasta osallistujaksi, toimenpiteiden kohteeksi?

”Keskarin arvoinen kusetus”

Ongelmia ja ratkaisuja

- Maailma muuttuu: kompleksisuus ja muutosnopeus kasvaneet
- Yhteiskunnan vastaus: lisätään (näennäisesti) järjestystä kakofoniaan -> ohjausta ja hallintaa
- Ohjaajan vaihtoehdot:
 1. liikenteenohjaaja – oppilasvirrat oikeisiin suuntiin
 2. valmentaja – ohjaus ulkoisista epävarmuuksista sisäiseen varmuuteen (merkityksen anto informaatiolle)

Mitä ratkaistaan?

- Miksi nuoret ja maailma eivät kohtaa?
- Miksi nuorisotakuu on olemassa?
- Jos ohjaus on ratkaisu, mikä on ongelma?
- Kenen ongelmaa ratkaistaan?

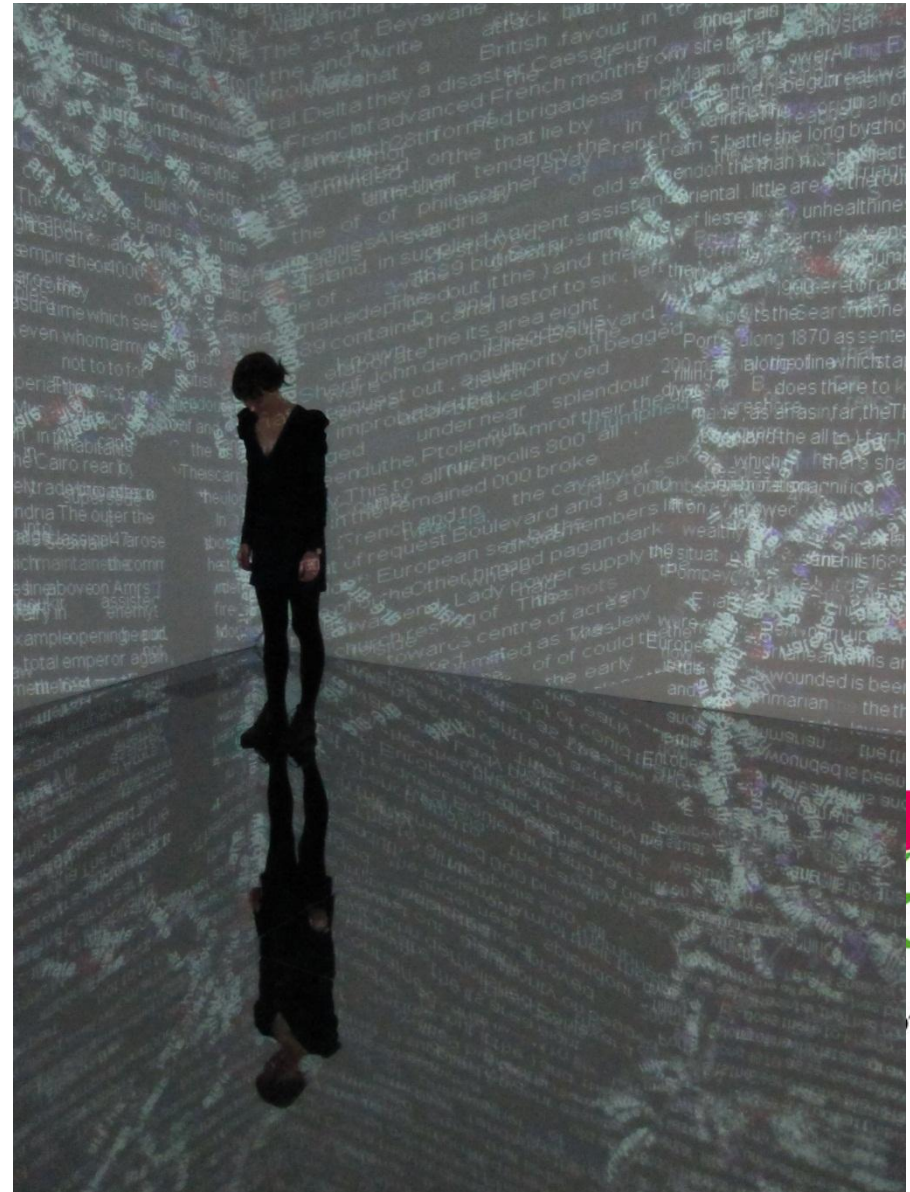
”VARTÄN VÄGEN BÄR”

Maailma on valittu, mutta sitä ei voida valita

- ”Voisitko kertoa minne minun kannattaisi tästä kohtaa lähteä?” ”Riippuu siitä hyvästä jutustasi mitä haluat tavoitella!” [Lewis Carroll, Liisan seikkailut ihmemaassa vuodelta 1865]
- ”Ihmisen käsitys- ja arvostelukyky, kekseliäisyys, henkinen toimeliaisuus ja vieläpä siveellinen etevyyskin harjaantuvat ainoastaan valintatilanteessa. Ken tekee jotain sen tähden että tapa on semmoinen, hän ei valitse” [John Stuart Mill]

”Itsereflektio tiedon
äärellä”

Tulevaisuussuuntautuneen ohjauksen lähtökohtia

- Etsitään vaihtoehtoisia tulevaisuuspolkuja ja mahdollisuuksia kasvattamalla tietoisuutta tulevaisuudesta
- Pyritään luomaan valmiuksia luovaan ja epälineaariseen ajatteluun
- Haastetaan ennustava tai jopa ennalta määrätty näkemys tulevaisuuden työpaikoista tai osaamistarpeista
- Teoreettisina ankkurina sosiaalisen oppimisen, sosiodynaamisuuden, kontekstuaalisuuden ja itseohjautuvuuden viitekehykset

koulutusvalinnat kuntoon

KIITOS AJASTANNE!

johanna.ollila@utu.fi